

Samtalsunderlag för studiehandledare

Samtalsunderlaget är avsett som ett underlag för kollegialt lärande genom samtal i grupp. Det består av frågor som ska gynna reflektion över studiehandledningsarbetet, men också vara till hjälp när man utvecklar stödinsatsen studiehandledning på modersmål. Frågorna är sorterade under temaområden.

Uppdraget som studiehandledare på modersmål

- Studiehandledning på modersmål beskrivs i lagtext och förordningstext, allmänna råd och ofta i lokala policydokument hos skolhuvudmannen, liksom i viss litteratur (se exempelvis referenslistan i artikeln *Samarbete för framgångsrik studiehandledning på modersmål*). Försäkra dig om att du känner till följande:
 - ▶ vem som har rätt till studiehandledning på modersmål
 - ▶ vad studiehandledningens mål är
 - ▶ hur ansvaret för studiehandledning på modersmål fördelas mellan skolhuvudman, rektor, lärare och studiehandledare

Om det är någon av punkterna du känner dig osäker på, diskutera med gruppen och orientera dig i aktuella texter. En bra utgångspunkt är Skolverkets stödmaterial *Studiehandledning på modersmålet – att stödja kunskapsutvecklingen hos flerspråkiga elever*.

- Fundera vidare på ert ansvar och uppdrag som studiehandledare: vad innebär ansvaret? Diskutera hur ni genomför studiehandledningsuppdraget. Hittar ni skillnader? Vad beror det på? Uppfattar ni att det kan få finnas skillnader?
- Studiehandledningens former: Studiehandledning kan ges före, under eller efter lektionen, och det kan vara en eller ett fåtal elever som deltar. Hur avgörs vilken av formerna som studiehandledningen ska få? Berätta också om era erfarenheter av de olika formerna – vad fungerar bra och varför i vilka situationer.

Att förbereda och planera studiehandledning på modersmål

- Berätta om hur du förbereder dig inför studiehandledningen. Vad grundar sig dina förberedelser på (exempelvis lärarens planering, resultatet av kartläggningen, tidigare möten med eleven) och berätta om vilka material och resurser du använder i förberedelsen. Jämför och diskutera likheter och skillnader i förberedelser i gruppen.
- På vilket sätt använder du resultatet från kartläggningen av elevens tidigare kunskaper? Tycker du att det är ett bra stöd för ditt arbete? Hur tar du reda på elevens förkunskaper om det inte finns en kartläggning, till exempel för elever som inte är nyanlända? Dela erfarenheter i gruppen.

Att genomföra studiehandledning på modersmål

- Hur ser du på din pedagogiska roll som studiehandledare? På vilket sätt kan du stötta elevens kunskapsutveckling? Vilka metoder och tekniker använder du? Dela era tankar i gruppen.
- Ett verktyg för studiehandledare är samtalsmetodik och inte minst viktigt är att kunna ställa frågor. Vilka typer av frågor brukar du ställa? Vilken typ av interaktion leder frågorna till och på vilket sätt gynnar det elevens lärande? Inventera frågetyper i gruppen och diskutera era erfarenheter.
- En studiehandledare kan inte vara expert på alla ämnen, men hen är expert på sitt eget lärande, och det kan man använda. En vuxen har värdefulla kunskaper och erfarenheter om hur man går tillväga när man lär sig, tar reda på saker och löser problem, och dessa kan studiehandledaren förmedla till eleven. Diskutera i gruppen hur ni brukar förbereda er för studiehandledning där ni inte känner er helt säkra på ämnet, samt vilka resurser studiehandledningssituationen erbjuder.
- I styrdokumentet, exempelvis läroplanen, betonas att elever ska lära sig ta ansvar för sitt eget lärande och vara självständiga. Hur arbetar du för att hjälpa eleven utveckla självständighet? Studera formuleringarna om elevrollen i några aktuella styrdokument och resonera om hur studiehandledaren och studiehandledningen kan bidra till att elever blir allt mer ansvarstagande och självständiga. Ge gärna konkreta exempel på arbetssätt.
- Studiehandledning är en situation då elevens alla språk kan och bör användas för elevens lärande. Samtidigt är studiehandledningen en tillfällig stödinsats och målet är att eleven så småningom ska kunna följa undervisningen på svenska. Hur arbetar du för att eleven ska dra mesta möjliga nytta av sina språk? Hur arbetar du för att eleven ska utveckla sitt andraspråk svenska? Dela varandra exempel på arbetssätt.
- I många sammanhang betonas nu språk- och ämnesutvecklande undervisning (språkinriktad undervisning), det vill säga undervisning som samtidigt stöttar elevens kunskapsutveckling och språkutveckling. Hur arbetar ni för att studiehandledningen ska vara språk- och kunskapsutvecklande? Berätta för varandra om arbetssätt och resultat.

Att utvärdera studiehandledning på modersmål

- Studiehandledningsinsatsen ska utvärderas av lärare och studiehandledare tillsammans. Berätta för varandra hur ni brukar utvärdera.
- På vilket sätt använder du som studiehandledare resultatet av utvärderingen? Delge varandra exempel.

Studiehandledarens kompetens och lärande

- Det är inte fastslaget i styrdokumentet vilken utbildning eller formell kompetens en studiehandledare ska ha. Diskutera vilka kompetenser en studiehandledare behöver. Finns det en kärnkompetens som är mest viktig och som alla studiehandledare behöver? Formulera och försök rangordna vilka kunskaper och kompetenser som är mest centrala.
- Uppfattar du att du har de kunskaper och kompetenser du behöver för att genomföra framgångsrik studiehandledning? Hur har du lärt dig det du kan? Dela erfarenheter i gruppen. Om du upplever att du saknar vissa kunskaper, hur skulle du kunna gå vidare för att utveckla dem?
- Berätta ur din erfarenhet om en studiehandledningsinsats som blev framgångsrik och eleven utvecklade goda kunskaper. Försök analysera orsakerna till framgången med hjälp av följande frågor: Vad i din insats som studiehandledare bidrog till elevens lärande? Vilken roll spelade organisationen kring studiehandledningen, både på skolnivå och huvudmannanivå? Vilken roll spelade samarbetet mellan dig och läraren? Vad kan man lära av det här exemplet?

Tankar inför framtiden

- Vad i studiehandledningens planering, genomförande och utvärdering uppfattar ni fungerar riktigt bra? Analysera tillsammans orsakerna till att det fungerar bra. Vad fungerar mindre bra? Vad är orsakerna och hur kan det utvecklas? Vilka personer/yrkeskategorier behöver involveras och vilka resurser behövs för att utveckla mindre välfungerande områden?
- Vad tar du med dig från det här samtalet med kolleger? Hur vill du gå vidare? Formulera varsin slutsats och ett förslag till hur ni kan fortsätta lära i grupp. Skissa på en plan för hur verksamheten kan utvecklas på både kort och lång sikt där ni drar nytta av det kollegiala lärandet.